

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS PILIETYBĖS PAGRINDU UAB „TELE 2“ TEIKIANT RYŠIO PASLAUGAS TYRIMO

2022-07-14 Nr. (22)SN-79)SP-45

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) gautas Europos Sąjungos piliečio (asmens duomenys neviešinami, toliau – Pareiškėjas) skundas dėl galimos diskriminacijos pilietybės pagrindu. Pareiškėjas teigia, kad 2022 m. gegužės 10 d. kreipėsi į UAB „Tele2“ atstovą (Kauno prekybos centre „Savas“) dėl savo telefono numerio perkėlimo iš UAB „Bitė Lietuva“ į UAB „Tele2“. Tačiau UAB „Tele2“ atstovas esą paaiškino, kad telefono numerio perkėlimas nėra įmanomas, nes Pareiškėjas turi laikiną leidimą 5-eriems metams gyventi Lietuvoje, bet neturi nuolatinio leidimo gyventi Lietuvoje ir asmens tapatybės kortelės, kuri išduodama nuolatinį leidimą gyventi Lietuvoje turintiems Europos Sąjungos (toliau vadinama ir ES) piliečiams. Pareiškėjo įsitikinimu, tokia UAB „Tele2“ politika yra diskriminacinė, nes visi Europos Sąjungos piliečiai pagal sutartis turi būti traktuojami vienodai. Pareiškėjo teigimu, pagal galiojančias ir taikomas Europos Sąjungos sutartis visi ES piliečiai nepaisant pilietybės turi būti traktuojami vienodai.

Pareiškėjas kartu su skundu pateikė UAB „Tele2“ siųstos trumposios žinutės momentinę ekrano kopiją; žinute Pareiškėjui buvo paaiškinta, kad telefono numerio perkėlimas įmanomas tik turint Lietuvos Respublikos Vyriausybės išduotą ilgalaikį leidimą gyventi Lietuvoje (kopija buvo pridėta).

Pareiškėjas 2022 m. gegužės 13 d. Tarnybos prašymu patikslino skundo aplinkybes ir informavo, kad jis yra Nyderlandų Karalystės pilietis, turintis Lietuvos Respublikos Vyriausybės išduotą teisės gyventi Lietuvos Respublikoje pažymėjimą, kuriame nurodytas asmens kodas; skundu buvo paaiškinta, kad teisės gyventi Lietuvoje pažymėjimas išduotas 5-eriems metams, nes,

Pareiškėjo teigimu, tik pasibaigus šio leidimo galiojimui, jis galėtų kreiptis dėl nuolatinio leidimo gyventi Lietuvoje išdavimo.

Lygių galimybių kontrolierė (toliau – lygių galimybių kontrolierė), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 str. 1 ir 2 dalimis, 2022 m. gegužės 17 d. raštu Nr. (22)SN-79)S-229 kreipėsi į UAB „Tele2“ vadovą ir paprašė per 5 darbo dienas nuo reikalavimo pateikti informaciją gavimo dienos atsakyti į klausimus:

„1. Prašyčiau informuoti, kodėl UAB „Tele2“ atsisakė perkelti Pareiškėjo telefono numerį iš paslaugų teikėjo UAB „Bitė Lietuva“ bei kokiais teisės aktais yra grindžiamas šis sprendimas?

2. Prašyčiau paaiškinti, ar apskritai telefonų numerių perkėlimo apribojimai taikomi tik Europos Sąjungos piliečiams, jeigu taip, prašyčiau paaiškinti, kokie konkrečiai apribojimai taikomi šiems asmenims, dėl kokių priežasčių ir kokių teisės aktų reikalavimais šie apribojimai yra pagrįsti.

3. Prašyčiau informuoti, kokius veiksmus galėtų artimiausiu metu atlikti UAB „Tele2“ bei Pareiškėjas, kad būtų patenkintas Pareiškėjo prašymas perkelti jo telefono numerį iš UAB „Bitė Lietuva“ į UAB „Tele2“?

Kartu prašyčiau pateikti kitą, Jūsų nuomone, reikšmingą informaciją, susijusią su skundžiamomis aplinkybėmis.“

Atsižvelgiant į tai, kad UAB „Tele2“ 2022 m. gegužės 25 d. raštu Nr. SD-35221 pateiktame atsakyme Tarnybai nebuvo pateikta išsami informacija, būtina skundo tyrimui atlikti, Tarnybos atstovė 2022 m. gegužės 27 d. kreipėsi į UAB „Tele2“ atstovę ir paprašė paaiškinti bei pagrįsti, kodėl Europos Sąjungos piliečiai, turintys laikiną leidimą gyventi Lietuvoje, neturi lygių galimybių kaip Lietuvos Respublikos, taip pat ir kitų Europos Sąjungos šalių piliečiai, turintys nuolatinį leidimą gyventi Lietuvoje, naudotis UAB „Tele2“ teikiamomis paslaugomis, tai yra sudaryti abonementinę sutartį su atidėtu mokėjimu (kartu ir numerio perkėlimo atveju) ir, tikėtina, apskritai sudaryti naujas ryšio teikimo paslaugų sutartis, bei informuoti, kokiais teisės aktais yra grindžiama tokia praktika.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

1. UAB „Tele2“ teisininkė 2022 m. gegužės 25 d. raštu Nr. SD-35221 „Dėl informacijos pateikimo“ paaiškino, kad „Pareiškėjo pageidavimas perkėlus numerį sudaryti abonementinę sutartį ir nulėmė Kreipimesi nurodomos ginčo situacijos susidarymą. Salone Pareiškėjas buvo informuotas,

jog neturint leidimo nuolat gyventi Lietuvoje nėra galimybių sudaryti minėtąją abonentinę paslaugų sutartį, tačiau galima sudaryti sutartį su išankstiniu apmokėjimu (konkrečiai Pareiškėjui buvo paminėta, jog su 30 eur kredito limitu bei atitinkamo dydžio depozitu), taip pat galėjo būti svarstomas numerio perkėlimas ir į išankstinio apmokėjimo paslaugą PILDYK, tačiau jau neturime galimybių patikslinti, ar ji buvo Pareiškėjui aktuali bei siūloma. Tele2 vertinimu, tik dėl žmogiškos klaidos įvyko aptarnavimo informacijos netikslus pateikimas, kai Pareiškėjui buvo išsiųsta žinutė su informacija, jog numerio perkėlimas yra negalimas (tuo tarpu turėjo būti nurodyta, jog abonentinės sutarties sudarymas negalimas)“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta). Kartu rašte pažymima, kad nepavyko rasti jokių techniškai patvirtintų duomenų apie Pareiškėjo pateiktos žinutės išsiuntimą iš UAB „Tele2“, nes UAB „Tele2“ klientų aptarnavimo centras siunčia kiek kitokio formato žinutes.

UAB „Tele2“ atsakyme Tarnybai patvirtino, jog „Pareiškėjo nurodytomis aplinkybėmis numerį perkelti galima, tik nebūtų galimybės perkėlus numerį sudaryti atidėto mėnesinio mokėjimo abonentinę ryšio paslaugų sutartį be depozito ir / arba įsigyti įrangos su tokiu pat atidėtu mokėjimu. T. y. – numerio perkėlimo paslauga kaip tokia klientui galėjo būti suteikta, tik nebūtų sudaroma atidėto mokėjimo paslaugų sutartis, vietoje jos pasiūlant paslaugų išankstinio apmokėjimo alternatyvą“.

UAB „Tele2“ teisininkė informavo, kad „Tele2“ atsisakymas sudaryti su asmeniu atidėto mokėjimo paslaugų sutartį nėra niekaip išskirtinis ir yra normali rizikos vertinimo pasekmė. Bendrovė, veikdama kaip privatus juridinis asmuo, kuris privalo vykdyti nenuostolingą ekonominę veiklą, kartu turi pareigą nuolat bei įvairiomis priemonėmis valdyti savo veiklos finansinę riziką. Viena iš tokių priemonių – siekiant sudaryti atidėto mėnesinio mokėjimo sutartis vertinti potencialių klientų nemokumo riziką ir pasilikti teisę nesudaryti tokio tipo sutarties, klientui pateikiant kitą prekių bei paslaugų gavimo alternatyvą (t. y. apmokant už paslaugas ir / ar prekes iš anksto). Pažymėtina, jog tai yra numatyta ir LR Ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus įsakymu tvirtinamose Elektroninių ryšių paslaugų teikimo taisyklėse (naujausia 2022-03-10 redakcija Nr. (1.9E)1V-174), kurių 77 punkte nustatyta: „Interneto prieigos paslaugų ir (arba) viešųjų su numeriu siejamų asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjas privalo užtikrinti vartotojui galimybę iš anksto sumokėti už jo teikiamas interneto prieigos paslaugas ir (arba) viešąsias su numeriu siejamas asmenų tarpusavio ryšio paslaugas ir prisijungimą prie viešojo elektroninių ryšių tinklo.“ T. y. teisiniu reguliavimu ryšio paslaugų teikėjas yra įpareigotas visada sudaryti galimybę apmokėti už ryšio paslaugas iš anksto, tačiau nėra įpareigotas visais atvejais su klientais sudaryti atidėto mėnesinio apmokėjimo paslaugų sutartį. Dar daugiau – išimtis dėl galimo įprastos tvarkos

netaikymo yra numatyta ir aktualios redakcijos LR Elektroninių ryšių įstatymo 40 str. 1 d.: „Viešųjų elektroninių ryšių tinklų ir (arba) viešųjų elektroninių ryšių paslaugų teikėjai visiems galutiniams paslaugų gavėjams privalo taikyti vienodus reikalavimus ar sąlygas, susijusius su prisijungimu prie viešųjų elektroninių ryšių tinklų ir (arba) viešųjų elektroninių ryšių paslaugų teikimu, nepaisant galutinių paslaugų gavėjų pilietybės, jų gyvenamosios arba įsisteigimo vietos, išskyrus atvejus, kai skirtingi reikalavimai ar sąlygos yra objektyviai pagrįsti.“ Pabrėžtina, jog Tele2 paslaugų teikimas pagal išankstinio apmokėjimo paslaugų sutartį yra vienodomis sąlygomis prieinamas visiems pageidaujantiems naudotis tokiomis paslaugomis. Tuo tarpu paslaugų bei prekių pardavimas be jokių išankstinių įmokų atidedant apmokėjimą dviems mėnesiams („einamasis paslaugų teikimo bei prekių naudojimo mėnuo + dar vienas mėnuo apmokėjimui“) objektyviai yra susijęs su Bendrovės tiesiogiai prisiimama daug didesne finansine rizika. Būtent dėl šios priežasties ryšio paslaugų teikimo ir su jomis susijusių prekių (telefonai ir kt.) pardavimo sutartys sudaromos atsižvelgiant į papildomas tiekėjo taikomas sąlygas, leidžiančias valdyti minėtąją riziką bei sumažinti paslaugų bei prekių neapmokėjimo tikimybę. Bendrovė be papildomų sąlygų taikymo kol kas nesudaro atidėto apmokėjimo sutarčių su leidimą laikinai Lietuvoje gyventi turinčiais asmenimis, tačiau situacija dėl galimo papildomos rizikos prisiėmimo šiuo metu yra iš naujo vertinama atsižvelgiant į besikeičiančias verslo, teisinės bei visuomeninės aplinkos sąlygas – neatmestina, jog artimu laikotarpiu minėtosios sąlygos galimai bus pakeistos.“

UAB „Tele2“ atsakyme Tarnybai apgailestaujama dėl Pareiškėjui susiklosčiusios nepalankios situacijos ir pakartojama, jog UAB „Tele2“ turi visas galimybes perkelti Pareiškėjo telefono numerį į Tele2 tinklą, Pareiškėjui pasirenkant arba išankstinio apmokėjimo PILDYK paslaugą, arba sudarant atidėto mokėjimo Tele2 ryšio paslaugų sutartį su iš anksto mokamu depozitu.

2. UAB „Tele2“ teisininkė 2022 m. birželio 13 d. raštu Nr. SD-35308 Tarnybos prašymu pateikė papildomą informaciją dėl atliekamo skundo tyrimo ir paaiškino, kad „atidėtas mokėjimas / kreditavimas – nėra nei klientui, nei tiekėjui privaloma ir, atitinkamai, gali būti teikiama kitomis pasirinktomis sąlygomis. Joks asmuo nėra įpareigotas būtinai sudaryti atidėto mokėjimo paslaugų ir / ar prekių įsigijimo sutartį tam, kad galėtų naudotis elektroninių ryšių paslaugomis – ryšio paslaugas galima gauti konkludentiniais veiksmais sudarant elektroninių ryšių paslaugų teikimo sutartį, pagal kurią už paslaugas sumokama iš anksto. Taip pat gali būti sudaroma mėnesinio mokėjimo paslaugų sutartis sumokant numatyto dydžio depozitą (t.y. apmokant už paslaugas / įrangą iš anksto). Visgi jei asmuo pageidauja sudaryti atidėto apmokėjimo sutartį be papildomų išankstinių įmokų, atsižvelgiama į LR Elektroninių ryšių įstatymo (toliau – ERĮ) 40 str. 1 d.“

UAB „Tele2“ 2022 m. birželio 13 d. rašte paaiškinama, kad „atidėto mokėjimo paslaugų ir įrangos įsigijimo sutartys be papildomų išankstinių įmokų sudaromos atsižvelgiant į tiekėjui kylančią papildomą finansinę riziką dėl galimo neatsiskaitymo už jau suteiktas paslaugas ir / ar perduotą įrangą. Atitinkamai, dėl šios objektyviai pagrįstos priežasties reikalavimai klientams dėl atidėto apmokėjimo sutarčių sudarymo yra kitokie, nei renkantis iš anksto apmokamas paslaugas. Vienas iš papildomų reikalavimų visiems asmenims, siekiantiems sudaryti atidėto mokėjimo sutartį – su asmens žinia bei sutikimu atliekamas jo nemokumo rizikos vertinimas pagal Lietuvoje fiksuojamą asmens kreditingumo istoriją. Ribotą ir sąlyginai neilgą laikotarpį Lietuvoje gyvenantys ne Lietuvos piliečiai neturi Bendrovei prieinamų aktualių kreditavimo istorijos duomenų, ir todėl, neturint galimybės išsamiai įvertinti nemokumo riziką, atidėto mokėjimo sutarčių sudarymui su asmenimis, kurių nemokumo rizikos istorija yra neprieinama, yra taikomos papildomos sąlygos. T. y. šios sąlygos taikomos ne todėl, kad sutartį pageidauja sudaryti ne Lietuvos pilietis, o todėl, kad tokiomis aplinkybėmis nėra galimybės įvertinti asmens nemokumo riziką, susijusią su atidedamu mokėjimu. Esant tokioms aplinkybėms, taikoma išimtis atitinka teisės akto nuostatas – LR ERĮ 40 str. 1 d. nuostatas dėl skirtingų reikalavimų objektyvaus pagrįstumo.“

UAB „Tele2“ atstovė paaiškino, kad nemokumo vertinimo / rizikos mažinimo reikalavimai lygiai taip pat keliami ir kitose ES šalyse, pavyzdžiui, Nyderlanduose, Vokietijoje, Vengrijoje.

UAB „Tele2“ pažymėjo, kad „siekia pagal galimybes kuo efektyviau atsižvelgti į besikeičiančią rinkos ir visuomenės situaciją, todėl, atsižvelgdama į augančius poreikius Lietuvoje teikti paslaugas / parduoti prekes ne Lietuvos piliečiams, turintiems leidimus laikinai gyventi Lietuvoje, nuo 2022 m. birželio 14 d. keičia savo verslo procedūras dėl klientų mokumo vertinimo reikalavimų. Turintys leidimus laikinai gyventi Lietuvoje asmenys, pageidaujantys sudaryti atidėto mokėjimo sutartis be išankstinių įmokų, galės tai atlikti. Tam tikrais atvejais gali būti atsižvelgiama tik į perkamos įrangos itin didelę kainą arba SIM kiekį (ne daugiau kaip 3 kortelės vienam asmeniui) – t. y. taikant tokius pat ribojimus kaip ir visais kitais atvejais sudarant sutartį ir neturint patikimų duomenų apie asmens mokumo istoriją. O leidimus laikinai gyventi Lietuvoje turintiems asmenims, kurie jau turi Tele2 fiksuotą mokėjimų istoriją (24 mėnesius ir ilgiau galiojusią ar tebegaliojančią sutartį), bus netaikomos jokios papildomos sąlygos, išskyrus visiems Tele2 klientams taikomą bendrą vertinimą dėl įsiskolinimų bendrovei Tele2 buvimo / nebuvimo ir bendrą prisiimamų įsipareigojimų sumą“.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

1. Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar UAB „Tele2“, teikdama ryšio paslaugas, nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 dalies 1 punkto, kuriuo nustatyta prekių pardavėjų, gamintojų ar paslaugų teikėjų pareiga nepaisant *inter alia* pilietybės visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, bei taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas. Taigi skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar Pareiškėjui, kuris yra Nyderlandų Karalystės pilietis, UAB „Tele2“ sudarė vienodas sąlygas gauti tokias pačias ryšio paslaugas bei ar jam buvo taikomos vienodos apmokėjimo sąlygos ir garantijos už tokias pačias ir vienodos vertės paslaugas, nepaisant Pareiškėjo pilietybės. Pažymėtina, kad pilietybė yra vienas iš draudžiamo diskriminavimų pagrindų, įtvirtintų Lygių galimybių įstatyme; šio įstatymo 2 str. 6 dalyje pilietybė apibrėžiama kaip Europos Sąjungos valstybių narių ir Europos ekonominės erdvės valstybių piliečių ir jų šeimos narių pilietybė.

2. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 20 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „įvedama Sąjungos pilietybė. Kiekvienas asmuo, turintis valstybės narės pilietybę, yra Sąjungos pilietis. Sąjungos pilietybė ne pakeičia valstybės pilietybę, o ją papildo“, viena iš ES piliečių teisių yra teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje (2 dalies a punktas). Pagal SESV 21 straipsnio 1 dalį, kiekvienas ES pilietis turi teisę laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje laikydamasis Europos Sąjungos sutartyje, SESV ir joms įgyvendinti priimtose nuostatose nustatytų apribojimų ir sąlygų.

2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/54/ES dėl priemonių, kad darbuotojai galėtų lengviau naudotis laisvo darbuotojų judėjimo teisėmis (toliau – Direktyva; Direktyvos nuostatos yra perkeltos į Lietuvos nacionalinę teisę, taip pat ir į Lygių galimybių įstatymą), konstatuojamosios dalies 1 punkte teigiama, kad „laisvas darbuotojų judėjimas yra viena iš pagrindinių Sąjungos piliečių laisvių ir vienas iš Sąjungos vidaus rinkos ramsčių, įtvirtintas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 45 straipsnyje“; „pagal laisvo darbuotojų judėjimo principą kiekvienam Sąjungos piliečiui, nepriklausomai nuo jo gyvenamosios vietos, suteikiama teisė laisvai persikelti į kitą valstybę narę tam, kad dirbtų ir (arba) apsigyventų joje darbo tikslu. Pagal šį principą darbuotojai apsaugomi nuo diskriminavimo dėl pilietybės, susijusio su

galimybe įsidarbinti, įdarbinimo ir darbo sąlygomis, ypač darbo užmokesčiu, atleidimu iš darbo, taip pat mokesčių ir socialinėmis lengvatomis, užtikrinant vienodą požiūrį į juos pagal nacionalinę teisę, praktiką ir kolektyvinius susitarimus, palyginti su tos valstybės narės piliečiais“ (konstatuojamosios dalies 3 punktą). Direktyvos 2 straipsniu nustatyta, kad Direktyva taikoma nurodytiems laisvo darbuotojų judėjimo srities aspektams, tai yra tiek galimybei įsidarbinti, įsidarbinimo ir darbo sąlygoms; galimybėms naudotis socialinėmis ir mokesčių lengvatomis; narystei profesinėse sąjungose; galimybėms mokytis, gauti būstą bei kitais nustatytais atvejais, Europos Sąjungos piliečiams realizuojant teisę į darbą atitinkamoje ES valstybėje narėje.

3. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 str. nustatyta, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs. Žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 str. nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų¹.

Konstitucijos 29 str. įtvirtintos nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kurio paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 str. nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu (1 str. 1 d.).

Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 d. 1 punktu nustatyta, kad prekių pardavėjai, gamintojai ar paslaugų teikėjai, nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, įpareigojami visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, bei taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas, o šios pareigos nevykdymas yra laikomas Lygių galimybių įstatymo pažeidimu (Lygių galimybių įstatymo 10 str.).

Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo 2 str. 10 punkte paslauga apibrėžiama kaip bet kokia savarankiška, paprastai už užmokestį atliekama ūkinė komercinė veikla, kurios nereglamentuoja

---

¹ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas.

nuostatos dėl prekių, kapitalo ar asmenų judėjimo laisvės, kaip nurodyta Europos Bendrijos steigimo sutarties 50 straipsnyje. Taigi UAB „Tele2“ už atitinkamą mokestį teikiamos ryšio paslaugos priskirtinos paslaugų apibrėžčiai taip, kaip ji nustatyta Paslaugų įstatymo 2 str. 10 punkte.

4. Pažymėtina, kad diskriminacija bendrąja prasme teisinėje literatūroje suvokiama kaip mažiau palankus asmens traktavimas ar mažiau palankus elgesys su asmeniu negu tomis pačiomis ar panašiomis aplinkybėmis buvo, yra ar būtų elgiamasi su kitu asmeniu. Diskriminacijos samprata išplaukia iš lygių galimybių principo, įtvirtinto tiek nacionaliniuose, tiek tarptautiniuose teisės aktuose. Įvairiuose teisės aktuose yra įtvirtinta, kad draudžiamas nevienodas elgesys dėl tam tikro žmogaus įgimto ar įgyto požymio, priskirtinos savybės (lyties, pilietybės, tautybės, seksualinės orientacijos, religijos ir kt.), todėl diskriminacija plačiąja prasme suvokiama kaip skirtumų darymas, susijęs su asmeniui būdingu tam tikru jį identifikuojančiu požymiu. Dėl šios priežasties asmeniui ar vienodais požymiais pasižyminčiai grupei asmenų gali būti sukuriamos prievolės, nepatogumai, sumažinamos arba apskritai atimamos galimybės realizuoti savo teises, kurie nėra taikomi kitiems visuomenės nariams, pasižymintiems kitais asmens tapatybės požymiais.

Lygių galimybių įstatymo 2 str. 1 dalyje diskriminacija įvardijama kaip tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu. Lygių galimybių įstatymo 2 str. 9 dalyje tiesioginė diskriminacija apibrėžiama kaip elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 str. 9 dalyje įtvirtintą tiesioginės diskriminacijos apibrėžtį, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą yra lyginami asmenys (šiuo konkrečiu atveju – Lietuvos Respublikos pilietybės neturintis Nyderlandų Karalystės pilietis (Pareiškėjas) su Lietuvos Respublikos pilietybę turinčiais asmenimis) ir vertinama, ar panašiomis aplinkybėmis Lietuvos Respublikos pilietybės neturinčiam Pareiškėjui būtent dėl jo pilietybės buvo taikomos mažiau palankios ryšių teikimo bei apmokėjimo už jas paslaugos.

Pareiškėjas skunde Tarnybai rašė, kad paslaugos teikėjas UAB „Tele2“ atsisakė jam suteikti telefono numerio perkėlimo iš UAB „Bitė Lietuva“ į UAB „Tele2“ paslaugą, nes esą jis turi laikiną, bet ne nuolatinį leidimą gyventi Lietuvoje. UAB „Tele2“ teisininkės paaiškinimu, Pareiškėjui buvo neteisingai išaiškinta, kodėl telefoninio ryšio perkėlimo paslauga yra neteikiama laikiną leidimą

Lietuvoje gyventi turintiems kitos valstybės piliečiams. UAB „Tele2“ atstovė Tarnybai pateikė informaciją, kad „Pareiškėjo nurodytomis aplinkybėmis numerį perkelti galima, tik nebūtų galimybės perkėlus numerį sudaryti atidėto mėnesinio mokėjimo abonentinę ryšio paslaugų sutartį be depozito ir / arba įsigyti įrangos su tokiu pat atidėtu mokėjimu. T. y. – numerio perkėlimo paslauga kaip tokia klientui galėjo būti suteikta, tik nebūtų sudaroma atidėto mokėjimo paslaugų sutartis, vietoje jos pasiūlant paslaugų išankstinio apmokėjimo alternatyvą“.

Taigi darytina išvada, kad, pagal UAB „Tele2“ taikytą praktiką, Pareiškėjui, kuris yra ES šalies narės pilietis, turintis laikiną leidimą gyventi Lietuvoje, telefono numerio perkėlimo paslauga galėjo būti suteikta, tačiau nebūtų sudaroma galimybė perkėlus numerį sudaryti atidėto mėnesinio mokėjimo abonentinę ryšio paslaugų sutartį be depozito. UAB „Tele2“ atstovės teigimu, tokia praktika yra taikoma trumpą laiką Lietuvoje reziduojantiems asmenims, nes bendrovė privalo vykdyti nenuostolingą ekonominę veiklą bei įvairiomis priemonėmis valdyti savo veiklos finansinę riziką, o viena iš tokių priemonių – „siekiant sudaryti atidėto mėnesinio mokėjimo sutartis vertinti potencialių klientų nemokumo riziką ir pasilikti teisę nesudaryti tokio tipo sutarties, klientui pateikiant kitą prekių bei paslaugų gavimo alternatyvą (t. y. apmokant už paslaugas ir / ar prekes iš anksto)“. UAB „Tele2“ atstovė 2022 m. birželio 13 d. rašte Tarnybai patikslino, kad „Vienas iš papildomų reikalavimų visiems asmenims, siekiantiems sudaryti atidėto mokėjimo sutartį – su asmens žinia bei sutikimu atliekamas jo nemokumo rizikos vertinimas pagal Lietuvoje fiksuojamą asmens kreditingumo istoriją. Ribotą ir sąlyginai neilgą laikotarpį Lietuvoje gyvenantys ne Lietuvos piliečiai neturi Bendrovei prieinamų aktualių kreditavimo istorijos duomenų, ir todėl, neturint galimybės išsamiai įvertinti nemokumo riziką, atidėto mokėjimo sutarčių sudarymui su asmenimis, kurių nemokumo rizikos istorija yra neprieinama, yra taikomos papildomos sąlygos. T. y. šios sąlygos taikomos ne todėl, kad sutartį pageidauja sudaryti ne Lietuvos pilietis, o todėl, kad tokiomis aplinkybėmis nėra galimybės įvertinti asmens nemokumo riziką, susijusią su atidedamu mokėjimu“. UAB „Tele2“ taikytą praktiką dėl atsisakymo sudaryti atidėto mokėjimo sutartį dėl paslaugų teikimo su asmenimis, kurių kreditingumo, nemokumo rizikos istorija nėra žinoma, grindžia ERĮ 40 str. 1 dalies nuostatomis.

Pastebėtina, kad ERĮ reglamentuoja visuomeninius santykius, susijusius su elektroninių ryšių paslaugomis, elektroninių ryšių tinklais ir su jais susijusiomis priemonėmis bei paslaugomis, elektroninių ryšių išteklių naudojimu, taip pat visuomeninius santykius, susijusius su radijo ryšio įrenginiais, galiniais įrenginiais ir elektromagnetiniu suderinamumu; 3 str. 11 dalyje elektroniniai ryšiai apibrėžiami kaip signalų perdavimas laidinėmis, radijo, optinėmis ar kitomis

elektromagnetinėmis priemonėmis; 3 str. 89 dalyje viešosios elektroninių ryšių paslaugomis apibrėžiamos viešai teikiamos elektroninių ryšių paslaugos. Elektroninio ryšio įstatymo 40 str.

1 dalyje nustatyta, kad „Viešųjų elektroninių ryšių tinklų ir (arba) viešųjų elektroninių ryšių paslaugų teikėjai visiems galutiniams paslaugų gavėjams privalo taikyti vienodus reikalavimus ar sąlygas, susijusius su prisijungimu prie viešųjų elektroninių ryšių tinklų ir (arba) viešųjų elektroninių ryšių paslaugų teikimu, nepaisant galutinių paslaugų gavėjų pilietybės, jų gyvenamosios arba įsisteigimo vietos, išskyrus atvejus, kai skirtingi reikalavimai ar sąlygos yra objektyviai pagrįsti“. Būtent negebėjimu stebėti laikinai Lietuvoje gyvenančių asmenų finansines galimybes apmokėti už teikiamas elektroninio ryšio paslaugas, nežinant šių klientų nemokumo rizikos istorijos, laikiną leidimą gyventi Lietuvoje turintiems asmenims buvo taikomos skirtingos paslaugų teikimo sąlygos, ir tai, UAB „Tele2“ nuomone, buvo objektyviai pagrįstas reikalavimas.

Pastebėtina, kad UAB „Tele2“ nenurodė, kokius prieinamus duomenis naudoja bendrovė „Tele2“, vertindama Lietuvos Respublikos piliečių bei nuolatinį leidimą gyventi Lietuvoje turinčių kitų šalių piliečių kreditavimo istorijas, gebėjimą vykdyti finansinius įsipareigojimus.

UAB „Tele2“ savo taikytą praktiką dėl privalomojo išankstinio apmokėjimo už ryšio paslaugas laikinai Lietuvoje reziduojantiems asmenims grindė ir Ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus įsakymu patvirtintų Elektroninių ryšių paslaugų teikimo taisyklių (2022 m. kovo 10 d. įsakymo Nr. (1.9E)1V-174 redakcija) 77 punktu, kuriuo nustatyta, kad: „Interneto prieigos paslaugų ir (arba) viešųjų su numeriu siejamų asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjas privalo užtikrinti vartotojui galimybę iš anksto sumokėti už jo teikiamas interneto prieigos paslaugas ir (arba) viešąsias su numeriu siejamas asmenų tarpusavio ryšio paslaugas ir prisijungimą prie viešojo elektroninių ryšių tinklo.“ Sutiktina su UAB „Tele2“ aiškinimu, kad šiuo teisiniu reguliavimu ryšio paslaugų teikėjas yra įpareigotas visada sudaryti galimybę klientui apmokėti už ryšio paslaugas iš anksto, tačiau nėra įpareigotas visais atvejais su klientais sudaryti atidėto mėnesinio apmokėjimo paslaugų sutartį. Tačiau pažymėtina, kad atidėti klientui mėnesinį mokėjimą už paslaugas yra paslaugų teikėjo teisė ir galimybė, kurią, pagal pateiktą Tarnybai informaciją, paslaugų teikėjas UAB „Tele2“ taikė nuolatinį leidimą gyventi Lietuvoje turintiems ne Lietuvos Respublikos piliečiams, taip pat Lietuvos Respublikos piliečiams, pastoviai gyvenantiems Lietuvoje, nes esą jų nemokumo istorija yra pasiekiamą, tačiau ši sąlyga nebuvo taikoma laikinai Lietuvoje reziduojantiems asmenims, vienas iš kurių yra Pareiškėjas. Darytina išvada, kad šiuo konkrečiu skundo tyrimo atveju Pareiškėjo pilietybė bei laikinas leidimas gyventi Lietuvoje lėmė jam taikytą nepalankią praktiką, kai buvo atsisakyta perkelti telefono numerį ir sudaryti atidėto mokėjimo už paslaugas sutartį.

Tyrimo metu UAB „Tele2“ Tarnybai nepateikė atitinkamų teisės aktų, taisyklių, kuriais būtų reglamentuojamas numerio paslaugos perkėlimo į „Tele2“ tinklą ir paslaugų apmokėjimo sąlygos, procedūriniai veiksmai, taikomi laikiną leidimą gyventi Lietuvoje turintiems asmenims. Todėl darytina išvada, kad tokia yra praktika, elgesys, kuris pagal žodinį susitarimą ir žinojimą ar galimai nenurodytą įmonės vidinę tvarką buvo taikomas potencialiems klientams.

Prielaida, jog nemokumo rizikos istorijos, informacijos apie potencialaus kliento gebėjimą vykdyti finansinius įsipareigojimus nebuvimas yra pateisinama priežastis laikyti ES piliečius, turinčius laikiną leidimą gyventi Lietuvoje, kur kas labiau rizikinga grupė nei nuolatinį leidimą gyventi Lietuvoje turinčius Europos Sąjungos piliečius bei pačius Lietuvos Respublikos piliečius, kurie, preziumuojama, yra nuolatiniai Lietuvos gyventojai, laikytina stokojančia objektyvaus pagrindimo. Tiek viena, tiek kita grupė asmenų, manytina, turi pajamas, susijusias su darbine veikla, vystomu verslu, apskritai turi kitas pragyvenimui reikalingas pajamas, naudojami Lietuvos bei kitų valstybių bankų paslaugomis, todėl turėtų būti traktuojamos vienodai, juolab kad yra teisinės galimybės išieškoti iš skolininkų pinigines sumas, nepaisant to, koks leidimas gyventi Lietuvoje yra suteiktas Europos Sąjungos piliečiams.

Be kita ko, UAB „Tele2“ visais atvejais, kylant abejonių dėl kliento nemokumo istorijos, galėtų paprašyti potencialaus kliento, turinčio laikiną leidimą gyventi Lietuvoje, pateikti informaciją apie jo vykdomus finansinius įsipareigojimus, naudoti kitas teisėtas kreditingumo istorijos tikrinimo ir vertinimo priemones, neatsižvelgiant į tai, ar klientas turi laikiną ar nuolatinį leidimą gyventi Lietuvoje. Manytina, kad leidimo gyventi Lietuvoje rūšis bei terminas pats savaime nepriskiria asmens labiau (mažiau) rizikingai asmenų grupei finansinių įsipareigojimų vykdymo prasme, nes tiek viena, tiek kita asmenų grupė, kaip, be kita ko, ir Lietuvos Respublikos piliečiai, gali turėti neigiamas kreditingumo istorijas, nevykdyti finansinių įsipareigojimų. Todėl darytina išvada, kad tarp Europos Sąjungos piliečių, turinčių laikiną bei nuolatinį leidimą gyventi Lietuvoje, nėra tokio pobūdžio ir apimties skirtumų, dėl kurių jiems turėtų būti taikomos skirtingos apmokėjimo už ryšių paslaugas sąlygos; UAB „Tele2“, be kita ko, ir neapibūdino minėtų esminių šių asmenų grupių skirtumų.

UAB „Tele2“ 2022 m. birželio 13 d. raštu patikino Tarnybą, jog „siekia pagal galimybes kuo efektyviau atsižvelgti į besikeičiančią rinkos ir visuomenės situaciją, todėl, atsižvelgdama į augančius poreikius Lietuvoje teikti paslaugas / parduoti prekes ne Lietuvos piliečiams, turintiems leidimus laikinai gyventi Lietuvoje, nuo 2022 m. birželio 14 d. keičia savo verslo procedūras dėl klientų mokumo vertinimo reikalavimų. Turintys leidimus laikinai gyventi Lietuvoje asmenys, pageidaujantys sudaryti atidėto mokėjimo sutartis be išankstinių įmokų, galės tai atlikti. Tam tikrais

atvejais gali būti atsižvelgiama tik į perkamos įrangos itin didelę kainą arba SIM kiekį“; „leidimus laikinai gyventi Lietuvoje turintiems asmenims, kurie jau turi Tele2 fiksuotą mokėjimų istoriją (24 mėnesius ir ilgiau galiojusią ar tebegaliojančią sutartį), bus netaikomos jokios papildomos sąlygos, išskyrus visiems Tele2 klientams taikomą bendrą vertinimą dėl įsiskolinimų bendrovei Tele2 buvimo / nebuvimo ir bendrą prisiimamų įsipareigojimų sumą“.

UAB „Tele2“ telefonu informavo Tarnybą, kad yra pasirengusi suteikti Pareiškėjui numerio perkėlimo bei kitas ryšio paslaugas, ir pasiūlė Pareiškėjui kreiptis dėl paslaugų teikimo, o 2022 m. liepos 1 d. pokalbio telefonu su Tarnybos atstovu metu patikino, kad su ES piliečiais, turinčiais laikiną leidimą gyventi Lietuvoje, gali būti sudaromos atidėto mokėjimo už paslaugas sutartys; tokia praktika taikoma nuo 2022 m. birželio 14 d.

Pažymėtina, kad UAB „Tele2“ atstovė (papildomu Tarnybos 2022 m. liepos 11 d. prašymu) 2022 m. liepos 11 d. elektroniniu laišku taip pat patikino Tarnybą, kad „Tele2 rašte nurodyti procedūrų pakeitimai galioja visiems besikreipiantiems asmenims. Pareiškėjui – Danijos piliečiui, turinčiam leidimą laikinai gyventi Lietuvoje – taip pat bus sudaroma atitinkama galimybė perkelti telefono numerį į Tele2 tinklą sudarant atidėto mokėjimo ryšių paslaugų sutartį (laikant, jog nėra jokių kitų asmens mokumo vertinimo neigiamų rezultatų, jeigu tokie būtų prieinami)“ (dėl techninės klaidos Pareiškėjo pilietybė nurodyta Danijos, tačiau Pareiškėjas yra Nyderlandų pilietis).

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14 str., 17 str., 29 str. 3 d. 4 p.,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Nutraukti skundo tyrimą nutraukus lygias galimybes pažeidžiančius veiksmus.
2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją ir UAB „Tele2“.

Sprendimas per 1 (vieną) mėnesį nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas apygardos administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Birutė Sabatauskaitė